

Cultuurvisie Doetinchem 2024-2036

VERBINDEN, VERRIJKEN en VERSTERKEN

met kunst en cultuur

Voorwoord

De waarde van het culturele kapitaal in onze gemeente is groot. Zowel in de stad als in de dorpen, wordt er op verschillende plekken en momenten door veel mensen invulling gegeven aan het rijke culturele aanbod dat de gemeente Doetinchem te bieden heeft.

Of het nu gaat om het bewonderen van streetart, een voorstelling in de schouwburg, samen dansen, een training in de bibliotheek, het bezoeken van het stadsmuseum, spelen of zingen bij de harmonie of in een koor, het genieten van een film of een expositie in de oude gevangenis of op straat. Op veel verschillende manieren komen wij in aanraking met kunst en cultuur.

Het college is trots op de Doetinchemse culturele sector, op de inzet van veel mensen die ervoor zorgen dat er in onze gemeente altijd iets te beleven valt. We hebben geweldige makers, verenigingen, collectieven, gezelschappen, koren en bands die al van oudsher kunst en cultuur van een indrukwekkend hoge kwaliteit overbrengen op inwoners.

Binnen Amphion Cultuurbedrijf zijn alle krachten gebundeld om verder invulling te geven aan het culturele hart van Doetinchem. Naast het beste theater van ons land is er een muziekschool, filmhuis en centrum met kunstprojecten voor veel mensen en educatieve projecten op vrijwel alle scholen in de regio. Amphion is onze uitvoeringsorganisatie en heeft vanuit die positie een belangrijke rol in de contacten met andere initiatieven op het gebied van kunst en cultuur om zo het gehele aanbod te versterken.

Doetinchem groeit. Ook daarom is nu de tijd rijp voor een toekomstgerichte visie op cultuur. In de afgelopen periode hebben we gesprekken gevoerd met aanbieders, makers en liefhebbers van kunst en cultuur. Ook is er een onderzoek in de vorm van een vragenlijst gehouden onder inwoners over hun kunst- en cultuurbeleving en –behoefte in Doetinchem. Het levert een beeld op dat we goud in handen hebben, maar dat het nu van belang is om het verder uit te gaan bouwen vanuit een gedeelde visie.

Een belangrijk aspect daarbij is dat er een cultureel aanbod is voor alle inwoners van onze gemeente. Kunst en cultuur is emancipatie en draagt bij aan gelijke kansen. We willen dat ons kapitaal nog gerichter benut wordt voor de ontwikkeling van alle inwoners, van jong tot oud, van amateur tot professional, op school, op onze podia, op onze filmdoeken en in onze openbare ruimte. De komende tijd gaan we nog meer mensen raken met de waarde en schoonheid van kunst en cultuur.

Ik spreek de verwachting uit dat kunst en cultuur ons nog meer in beweging brengt. Met veel plezier!

Jorik Huizinga
Wethouder Cultuur

gemeente [gD] Doetinchem

Laat het klinken in de kernen
Laat het stromen door de stad
Cultureel kunstzinnig kleurrijk
Soms verbindend, soms apart

Van ons allemaal en samen
Van en in jezelf gekeerd
Geeft groeit op en als gelijken
Cultuur is jonge geleerd

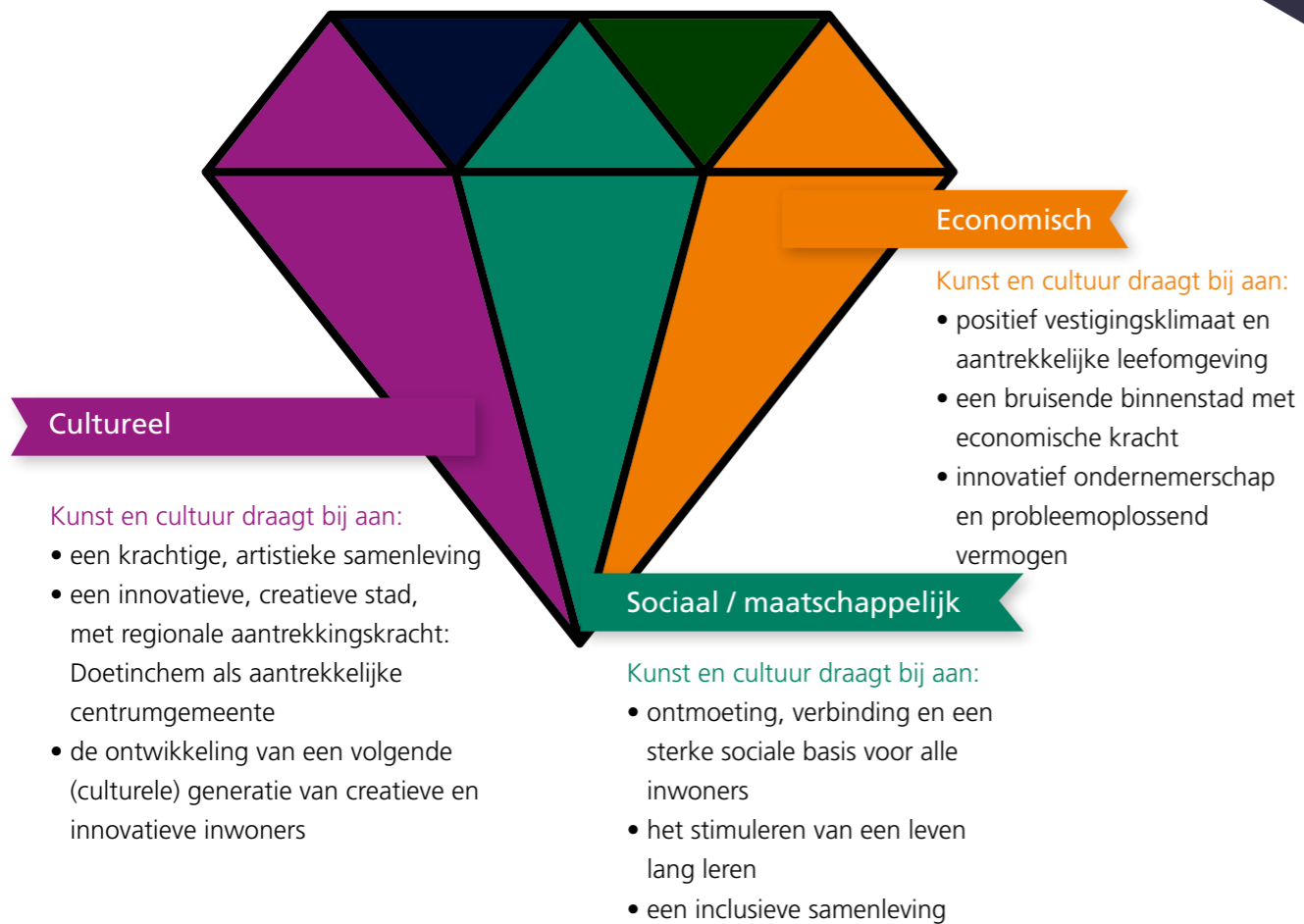
Bij de omkeer in het leven
Bij het eind of aan de start
Kunst die bindt boeit en benevelt
In dit Achterhoekse Hart

de dichtenaar

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	5
De waarde van cultuur	7
Ontwikkelpunten	21
Hoe: werkwijze en proces	25
Doelstellingen en ontwikkelpunten	27
Bijlages	31

Kunst en cultuur in 3 kapitalen en hun doelstellingen

*Kunstvormen zoals schilderkunst, beeldhouwkunst, muziek, dans, literatuur en theater dragen bij aan **de culturele waarde** van kunst en cultuur. Ze brengen schoonheid, emotie en expressie in ons leven. Kunst en cultuur kan ons ontroeren, inspireren en ons laten nadenken over de wereld om ons heen.*

***De sociaal / maatschappelijke waarde** verwijst naar de manier waarop cultuur mensen en gemeenschappen samenbrengt. Culturele evenementen, cultuureducatie en -participatie bevorderen sociale cohesie en werken preventief in zorg en welzijn. Ze helpen bij het behoud van identiteit en het overdragen van waarden en normen van generatie op generatie. Door kunst en cultuur leren we van elkaar en begrijpen we beter wie we zijn en waar we vandaan komen.*

Kunst en cultuur hebben effect op de economie. De culturele infrastructuur zorgt namelijk voor welvaart, toerisme, woongenot en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Daarnaast wordt een cultureel bezoek vaker uitgebreid met een hapje, drankje en winkelen.

***De economische waarde** van kunst en cultuur is daarnaast nauw verbonden met innovatie, aangezien cultuur een motor kan zijn voor creativiteit en nieuwe ideeën. Het bevordert sectoren die bijdragen aan de economie en stimuleert innovatie in diverse aspecten van de samenleving.*

1. Inleiding

Opgave

Met deze cultuurvisie maken we de Doetinchemse ambities op het gebied van kunst en cultuur concreet; **het creëren van een rijke, vitale en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waar iedereen aan mee kan doen.** Kunst en cultuur loopt als een rode draad door ons leven. Het is meer dan alleen recreatie en vrijetijdsbesteding; ook in het kader van preventie, talentontwikkeling en innovatief vermogen spelen kunst en cultuur een grote rol. Kunst en cultuur is daarnaast essentieel voor onze economie, om een aantrekkelijk vestigingsklimaat te creëren en om onze onderscheidende positie in de regio te versterken.

Kunst en cultuur functioneert als een bindende kracht tussen verschillende domeinen. Het omvat zowel fysieke als sociale elementen en helpt verschillende aspecten van het menselijk leven en de maatschappij met elkaar te verbinden en te verenigen. De Doetinchemse cultuurvisie borduurt daarom voort op de ambities en de opgaven uit de coalitieagenda¹, de omgevingsvisie² en het beleidskader sociaal domein³. De fysieke uitdagingen uit de omgevingsvisie en de sociale vraagstukken van het sociaal domein bekijken we in samenhang om te bepalen waar kunst en cultuur deze kan versterken. We laten zien op welke manier kunst en cultuur kan bijdragen aan onze opgaven op cultureel, sociaal/maatschappelijk en economisch gebied.

Uiteraard komt de cultuurvisie tot stand met input van onze inwoners en kunst- en cultuurpartners. De input van een onderzoek onder bewoners (respons ruim 900) en de interviews met diverse culturele partners zijn in deze visie verwerkt. We inventariseren en analyseren daarnaast landelijk en provinciaal beleid en laten ons inspireren door experts uit het culturele veld.

Uitgangspunt van de visie is dat we als regiegemeente een faciliterende, ondersteunende en monitorende rol spelen door kaders en doelen te stellen (het 'wat'). Onze (toekomstige) kunst- en cultuurpartners bepalen vanuit hun expertise op welke manier ze binnen deze kaders onze doelen bereiken (het 'hoe').

Cultuurvisie: wat wel, wat niet?

In deze cultuurvisie hebben we het over de combinatie kunst en cultuur, waarbij het gaat om kunstbeoefening door amateurs en professionals, om kunst- en cultuureducatie en om het kunnen genieten van deze uitingen in cultureel aanbod.

Onder het culturele veld verstaan we alle aanbieders, begeleiders, educatoren en makers van kunst en cultuur. De cultuurvisie van Doetinchem verwoordt de uitgangspunten van de gemeentelijke inspanningen in relatie tot de culturele sector.

Kunst en cultuur wordt vaak in één adem genoemd met erfgoed. Dat is begrijpelijk omdat erfgoed, net als kunst en cultuur, als een rode draad door ons leven loopt.

Ze versterken elkaar in kwaliteit en daarom wordt, op logische punten, erfgoed meegenomen in de meerjaren uitvoeringsagenda die we maken.

Hoewel er een sterke link is met (culturele) evenementen, wordt er voor evenementen een aparte visie geschreven. Ook zal in de meerjaren uitvoeringsagenda de samenwerking naar voren komen.

Status en planning

De tijd is rijp voor een integrale cultuurvisie in Doetinchem. De gemeente kent stevige toekomstambities, vastgelegd in onder meer de coalitieagenda 'Samen groeien in kwaliteit', de nieuwe omgevingsvisie 'Doetinchem, het kloppend hart van de Achterhoek' en het nieuwe, brede, beleidskader Sociaal Domein. In al deze stukken wordt kunst en cultuur als een belangrijk onderdeel benoemd. Om een bijdrage te kunnen leveren aan deze gemeentelijke ambities, is een visie op, en een investering in, kunst en cultuur van wezenlijk belang. De cultuurvisie is, net als de omgevingsvisie, tot 20364 bepalend voor de ontwikkeling van het culturele veld in gemeente Doetinchem.

In deze notitie werken we negen doelstellingen uit. De basis van deze doelstellingen is een domein overstijgende blik vanuit de waarde van cultuur, dat zich uitsplitst op cultureel, sociaal/maatschappelijk en economisch vlak. De doelstellingen geven aan hoe kunst en cultuur bijdraagt aan een vitale, bruisende, toekomstbestendige gemeente. Naast doelstellingen formuleren we ontwikkelpunten. Deze geven aan op welke onderdelen we kunnen groeien om onze doelen te bereiken.

In de uitvoeringsagenda maken we concreet welke acties en investeringen nodig zijn om de ontwikkeling tot stand te brengen. Niet alles kan tegelijk en daarom prioriteren we. We brengen een fasering aan in de tijd door actiepunten te benoemen voor de korte, middellange en lange termijn. Deze uitvoeringsagenda wordt elke vier jaar vernieuwd.

1. Coalitieagenda 'Samen groeien in kwaliteit'
2. Omgevingsvisie 'Doetinchem, het kloppend hart van de Achterhoek'
3. Op het moment van schrijven is het nieuwe visieskader sociaal domein in ontwikkeling. Uitgangspunten voor deze visie zijn vastgesteld door de raad op 6 juli 2023.
4. In 2036 is het 800 jaar geleden dat Doetinchem stadsrechten kreeg. Een mijlpaal in de geschiedenis en een mooi streven voor de ambities van onze gemeente.

2.

De waarde van cultuur

Visie op kunst en cultuur

De kracht van kunst en cultuur helpt Doetinchem te groeien naar een aantrekkelijke, open en inclusieve gemeente waar iedereen zich laat inspireren, verwonderen en thuis voelt.

Cultuur raakt je, vormt je identiteit, verrijkt en zet aan tot denken. Cultuur prikkelt de verbeelding. Voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat is een sterke culturele infrastructuur onmisbaar, omdat het welbevinden bevordert, sociale cohesie versterkt en innovatieve kracht aanwakkert.

Gemeente Doetinchem heeft een faciliterende en regisserende rol in de uitvoering van de cultuurvisie. We stellen kaders, maar laten de inkleuring van deze kaders over aan de experts; onze culturele partners en inwoners.

Integrale blik op kunst en cultuur

Een integrale blik op cultuur benadrukt dat cultuur niet los kan worden gezien van andere (maatschappelijke) opgaven en dat het een cruciale rol speelt bij het vormgeven van onze samenleving. We beschouwen cultuur als een interdisciplinair onderwerp dat aandacht verdient in alle facetten van het leven. Dit kan bijdragen aan een meer inclusieve, diverse, en welvarende samenleving.

Kunst en cultuur draagt in de gemeente Doetinchem bij aan de verbinding tussen domeinen. Daarom benaderen we de cultuurvisie interdisciplinair. Deze ambitie is ook terug te vinden in de Coalitieagenda 2022-2026: "Een gemeente die groeit, moet niet alleen investeren in woningen, maar ook in aantrekkelijke en passende voorzieningen voor zorg en onderwijs, kunst en cultuur, evenementen en andere vormen van vrijetijdsbesteding en natuurbeleving. Al dit soort zaken dragen bij aan het welzijn en woongenot van onze inwoners, versterken de lokale identiteit en maken van Doetinchem een aantrekkelijke gemeente ook voor dagjesmensen en toeristen."⁵

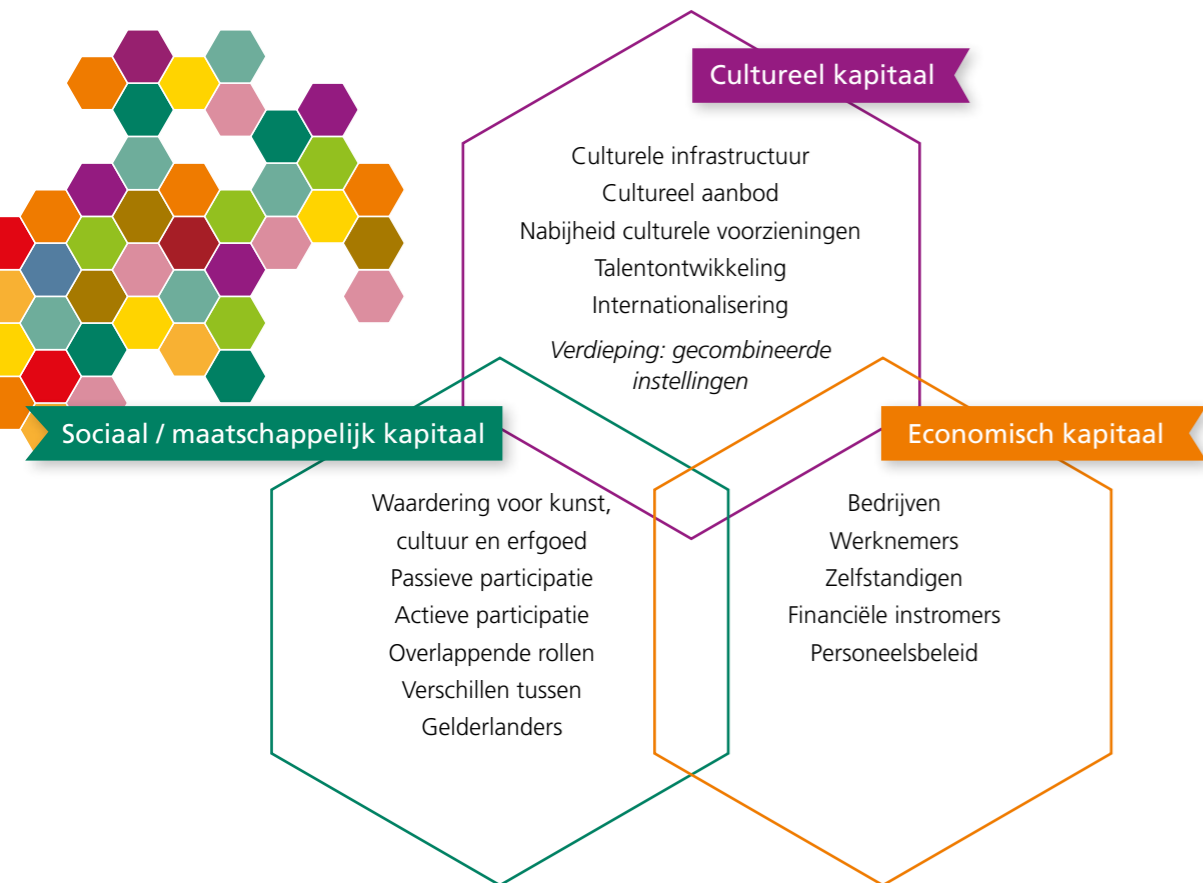
De waarde van kunst en cultuur in 3 kapitalen⁶

Om de waarde van kunst en cultuur uit te drukken, werken we met drie kapitalen: cultureel, sociaal/maatschappelijk en economisch kapitaal.

- Cultureel kapitaal gaat vooral over het culturele aanbod en de culturele infrastructuur, en geeft zo de eigenstandige waarde en dynamiek van kunst en cultuur weer. Kunst en culturele uitingen zoals muziek, theater, film, literatuur en beeldende kunst zijn niet alleen vormen van vermaak, maar ook manieren om emoties uit te drukken, nieuwe perspectieven te verkennen en de grenzen van de verbeelding te doorbreken.
- Sociaal/maatschappelijk kapitaal gaat over de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur, de bijdrage aan het samenleven en sociale cohesie. Cultuur is een essentieel onderdeel van de samenleving. Het biedt mensen de mogelijkheid om zich te uiten, hun identiteit te vormen en verbondenheid met anderen te ervaren. Cultuur draagt bij aan sociale cohesie en het bevorderen van begrip en respect tussen verschillende gemeenschappen.

- Het economisch kapitaal van de cultuursector komt in beeld via de culturele bedrijvigheid, de werkgelegenheid en de financiële stromen in de sector. Economisch gezien wordt cultuur steeds meer erkend als een belangrijke industrie en motor voor economische groei. Cultuur kan bijdragen aan werkgelegenheid, toerisme en de groei van lokale bedrijven. Kunst en cultuur kan ook bijdragen aan de ontwikkeling van creatieve vaardigheden en innovatie in andere sectoren, zoals technologie, design en marketing.

Het stimuleren en ondersteunen van cultuur op deze drie kapitalen draagt bij aan een inclusieve, creatieve en welvarende samenleving. De kapitalen kunnen niet zonder elkaar en er is een sterke overlap. Bijvoorbeeld: een artistiek hoogwaardig theateraanbod heeft effect op de economische aantrekkingskracht van de stad. Of de sociaal-maatschappelijke vorming van een jong kind wordt gesterkt door een uitdaging op het vlak van kunstzinnige zelfexpressie. Meer sprekende voorbeelden volgen in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 worden de kapitalen gekoppeld aan de ambities en doelstellingen van Doetinchem.

5. Gemeente Doetinchem. (2022). Coalitieagenda 2022-2026, Samen groeien in kwaliteit. <https://www.doetinchem.nl/coalitieagenda-2022-2026>
6. Mommaas, H. en Dagevos, J. (2014). De Waarde van Cultuur: Voorstel voor een 'multicriteria' meetinstrument: samenvattend eindverslag in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Tilburg: Telos. https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/29823690/14115_De_Waarde_van_Cultuur_FINAAL_14115_1_.pdf
7. Afbeelding komt uit: Cultuur Oost ea (2022). Cultuurmonitor Gelderland 2022. Arnhem: Cultuur Oost, Provincie Gelderland

3.

Cultuur in Doetinchem

Kunst en cultuur nu

Doetinchem heeft een mooi cultureel leven. Amphion Cultuurbedrijf geeft ons een rijk aanbod aan theater, film, muziek en kunst- en cultuureducatie. Op bijna alle basisscholen worden kunst en cultuurlessen gegeven en onze bibliotheek is zoveel meer dan enkel een plek om een boek te lenen. Wil je meer weten over de historie van de stad, ga dan naar het Stadsmuseum. Daarnaast kun je voor een culturele invulling van je vrije tijd terecht bij een van de vele verenigingen die vooral onze dorpen sieren.

Als regiegemeente laten we de uitvoering van de cultuurvisie graag over aan onze culturele partners. Zij hebben de inhoudelijke expertise en staan dicht bij onze inwoners. Wij faciliteren, monitoren en evalueren de uitvoering van de visie. Door goede samenwerking zien we waar dingen goed gaan, maar ook waar verbetering nodig is. Waar het goed gaat zijn we trots en versterken we het aanbod. Daar waar verbetering nodig is benoemen we dit in onze visie. We blijven onszelf en onze partners uitdagen om het beste te doen voor de Doetinchemse inwoners met als doel het creëren van een rijke, vitale en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waar iedereen aan mee kan doen.

We zijn trots op de manier waarop we met ons cultureel aanbod een bijdrage leveren aan een aantal artistieke, sociaal/maatschappelijke en economische opgaven:

Het Achterhoeks programma **Lang Leve Kunst en Naoberschap** is één van de projecten van het landelijk programma Lang Leve Kunst. Het programma Lang Leve Kunst stimuleert sinds 2013 kunst- en cultuurparticipatie van ouderen (65+) in Nederland. Het doel is dat meer ouderen plezier beleven aan kunst en cultuur in hun eigen woon- en leefomgeving. De initiatiefnemers sloten samen met de ministeries van OCW en VWS het Convenant Ouderen en Cultuur.

Steeds meer professionals raken overtuigd van de effectiviteit van kunst als instrument om de levenskwaliteit van ouderen te verhogen. Met als gevolg dat steeds vaker kunstprojecten voor ouderen worden opgezet. De samenwerking tussen culturele instellingen en welzijns-/zorginstellingen, die hiervoor nodig is, heeft aantoonbaar meerwaarde. Want actief zijn met kunst biedt ouderen ontplooiing, betekenisvol contact, zingeving en plezier. - Amphion Cultuurbedrijf

Musical Producties Gaanderen/ Gelderland (MPG) bestaat 45 jaar. **MPG** is een musicalgezelschap waar drie generaties een rol spelen. Met ruim 150 leden en vrijwilligers worden jaarlijks grote en kleine producties neergezet. Het is een fantastisch voorbeeld van een succesvol verenigingsleven met een grote maatschappelijke betrokkenheid. Voor alle deelnemers staan samenwerken en leren inzetten van creativiteit centraal in alles wat ze doen. De vereniging draagt bij aan de (muzikale) ontwikkeling van kinderen en jongvolwassenen en heeft diverse oud leden die nu werkzaam zijn in de muzikale- en entertainmentwereld. - Musical Producties Gaanderen/Gelderland

Halloween! Duizend bezoekers én velen van hen voor het eerst in de bibliotheek, de samenwerking met het Binnenstadbedrijf Doetinchem en het Jongeren Centrum Doetinchem is een groot succes.

Tijdens de Halloweenavond kunnen kinderen met hun ouders, opa's en oma, vriendjes en vriendinnetjes samen deelnemen aan allerlei spooktaculaire activiteiten in Bibliotheek West-Achterhoek in Doetinchem. Er is film, er worden verhalen voorgelezen, kinderen kunnen een lampion maken, geschminkt worden en ze kunnen op griezelspeurtocht door de bie.

Aansluitend op de activiteiten in de bie is er voor alle kids en hun ouders en/of verzorgers een Halloween lampionoptocht door de binnenstad. Met hun zelfgemaakte lampions maken zij een wandeling van circa 2 km langs griezelige 'Trick or Treat-stops' in het centrum van Doetinchem. Na afloop is er voor alle deelnemers een gezellige Halloween-feestje op het Simonsplein met dj's, heksen, spoken en warme chocolademelk.

De samenwerking tussen de drie partijen rondom de Halloweenactiviteiten is een positief gevolg van de coronaperiode. Sanne de Rijcke van Binnenstadbedrijf Doetinchem vertelt: "In het pre-coronatijdperk organiseerden we de lampionoptocht in samenwerking met de bibliotheek. Vanwege de corona konden zij de activiteiten niet meer organiseren en hebben we een fijne partner gevonden in het Jongeren Centrum. Mede vanwege de enorme opkomst vorig jaar pakken we het dit jaar met de drie partijen op, waardoor we ook een breder pakket aan activiteiten kunnen aanbieden." Daan Mooren van Jongeren Centrum vult aan: "Vorig jaar waren de Halloweenactiviteiten een onverwacht groot succes. Er liepen ongeveer 500 verklede kids met hun ouders in de optocht mee."

Ook Miriam Gerritsen, manager van het team 18-, is blij met de samenwerking: "Voor de Bibliotheek West-Achterhoek is dit een mooie aangelegenheid om kinderen met hun ouders op een andere manier kennis te laten met onze bibliotheek en onze activiteiten. Aan de doelgroepen die anders niet zo snel bij ons over de vloer komen, kunnen we laten zien wat we allemaal te bieden hebben."

"Een glimlach door de brievenbus" was de naam van de **kerstkaartenactie** die de bibliotheek in samenwerking met de Doetinchemse Uitgeverij Artige organiseerde. Een kaartje schrijven, we zijn het ontwend. Maar hoe leuk is het om een handgeschreven, persoonlijk berichtje te sturen én te ontvangen! Bezoekers kwamen met hun adressenboekjes om onder het genot van een warme kop chocolademelk en een kerstkransje een gratis kerstkaart schrijven. De gesprekken aan tafel waren hartverwarmend. "Een prachtig voorbeeld van een kleinschalige decemberactiviteit die we dankzij de sponsoring van uitgeverij Artige konden organiseren. Ook Bibliotheek West-Achterhoek heeft zich in het najaar van 2022 aangesloten bij de landelijke actie Warme Kamers van het Leger des Heils. De energieprijzen en andere prijzen voor levensonderhoud stegen op dat moment explosief. Zo kunnen mensen in onze bibliotheek terecht voor wat warmte, maar ook voor de warme ervaring van samen kerstkaarten schrijven", zegt Cochita Rodriguez, manager 18+ van Bibliotheek West-Achterhoek. De wenskaarten

en postzegels werden aangeboden door de uitgeverij. De bezoekers konden de kaarten in de aanwezige brievenbus doen, waarvan de inhoud later die dag naar PostNL is gebracht.

Op diverse plekken in Doetinchem zijn **grote muurschilderingen** te zien. Ze vertellen de geschiedenis van Doetinchem en toveren een gebouw om tot iets magisch. De meest recente is de man op een van de muren van het stadhuis. Een ode aan het oude beroep van lantaarnaansteker.

Ook de **Silo Art Tour** vertelt unieke verhalen uit de Achterhoek waarbij op "verschillende locaties in de regio schuren, silo's en andere agrarische gebouwen getransformeerd werden tot kunstwerken. Het gebruik van street art brengt de gebouwen en bijzondere gebeurtenissen in deze streek tot leven. De kunstwerken vertellen het verhaal van de Achterhoek en worden onderling verbonden door een route."

Onderdeel van Podium van de Stad is **Amphion Open**; hét event in de regio waar nieuw, creatief talent ontdekt wordt. Speciaal voor wie een live publiek verdient! Van singer-songwriter tot stand-upper en van goochelaar tot rockband: het podium van Amphion Open met professioneel licht en geluid staat er voor iedereen vanaf 12 jaar. In één van de drie voorrondes zetten de kandidaten hun optreden neer voor een deskundig jury-trio en het publiek. Zij strijden voor een nominatie van een plek in de grote finale!

Ons **Stadsmuseum** verzamelt, beheert, behoudt en presenteert al decennia de collectie van Doetinchem, voor nu en voor toekomstige generaties. Naast de indrukwekkende maquette van de stad zijn er jaarlijks vele, wisselende, exposities te zien die allen iets vertellen over het verleden en heden van Doetinchem. Het helpt inwoners en bezoekers te ontdekken wie de Doetinchemmer is en laat inwoners nadenken over wie ze als toekomstige Doetinchemmer willen zijn. Het museum vertelt verhalen en daagt je uit om jouw verhaal te vertellen. En vergeet daarbij niet het bijzondere gebouw waarin het Stadsmuseum gevestigd is. Uniek is de samenwerking met de VVV. Op weinig andere plekken in Nederland bundelen ze de krachten om elkaar te versterken.

Theater heeft niet alleen de kracht om mensen te vermaken, maar ook om te verbinden. Tijdens een bezoek aan de schouwburg ontmoet je andere mensen in een gezellige omgeving. Maar een theatervoorstelling geeft je ook nieuwe perspectieven, zet je aan het denken en helpt bij het vormen van een identiteit. We ontdekken dingen over onszelf, over andere mensen en de wereld waarin we leven. Theater stimuleert het inlevingsvermogen, waardoor we meer begrip krijgen voor anderen.

Net als een bezoek aan het theater zorgt ook een goede film voor ontspanning. Even alleen of samen met anderen ontsnappen aan de drukte van het dagelijkse leven. Een Filmhuisbezoek is een mix van recreatie, welzijn, informatie en kunst. Het is een makkelijke, toegankelijke en betaalbare manier om te genieten van kunst en cultuur. Film biedt heel veel mogelijkheden: moeilijke en makkelijke films, binnen vertoond of buiten, incidenteel of structureel. En ook op scholen, als een vorm van cultuureducatie, doet film het goed.

Amphion Theater en Amphion Filmhuis spelen een centrale rol in de culturele scene van de stad en omliggende regio. Door de centrale ligging van Doetinchem binnen de Achterhoek, is het een veelzijdige plek waar voor ieder wat wils is. Gewoon als gezellig avondje uit of als activiteit voor degene die geïnteresseerd is in kunst en cultuur. Op zowel het gebied van theater als film wordt een diverse en kwalitatieve programmering aangeboden die zowel inwoners als toeristen aantrekt. Omdat het geprezen theater nationale en internationale artiesten aantrekt en het filmhuis ook veel populaire titels vertoont, hoeven lokale inwoners niet naar grote steden te reizen om kwaliteitsvoorstellingen bij te wonen.

IKC het Noorderlicht heeft een **Leerorkest**. Kinderen uit groep 6, 7 en 8 krijgen wekelijks een uur muziekles van professionele muziekdocenten, op school, onder schooltijd. Zij oefenen in kleine groepjes op een instrument. De kinderen leren vervolgens samen spelen in hun 'eigen' Leerorkest, onder leiding van een dirigent, en werken toe naar mooie optredens. Na een paar maanden hebben de leerlingen al hun eerste grote orkestrepitatie. Ze vormen dan een symfonieorkest onder leiding van een professionele dirigent. Rond kerst en voor de zomer geven de kinderen een concert voor de ouders, medeleerlingen of buurtbewoners. Het Leerorkest leert kinderen niet alleen samenspelen maar ook samenleven. Samen leren om het leven op een waardevolle manier invulling te geven.

Blend-It is een makerstraject voor jongeren waarbij we urban disciplines samenvoegen (blenden) met pop/rock en daarmee ook verschillende groepen jongeren laten blenden om zich door elkaar te laten inspireren en van elkaar te leren. De activiteiten worden gedurende het jaar met en door jongeren georganiseerd. Het zijn naschoolse activiteiten voor alle jongeren in de Achterhoek en voor studenten van het Graafschap College in het bijzonder. Doordat jongeren in dit makerstraject zelf aan de slag gaan met verschillende vormen van jongerencultuur verbeteren ze zelf het culturele klimaat binnen de Achterhoek. We werken in een jaar toe naar een jongerenfestival, voor en door jongeren georganiseerd.

Wie zijn wij? Een theatervoorstelling voor en door raadsleden, jonge theatermakers en onder begeleiding van professionals. In 2023 maken we regionaal een aantal besloten theatervoorstelling met nagesprekken voor (en met) de

gemeenteraadsleden uit de acht Achterhoekse gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk. De professionele theatermakers nemen raadsleden via de spelers mee in de grote opgave van deze tijd en vragen hen: wie ben jij en hoe zie je jouw taak en rol als volksvertegenwoordiger in tijden van crises en polarisatie. Een voorstelling over identiteit en (gemeente)grenzen.

Inwonersonderzoek

Uit het inwonersonderzoek⁹ komt naar voren dat het merendeel van de deelnemers cultuur (zeer) belangrijk vindt in het dagelijks leven. Nagenoeg driekwart vindt het (zeer) belangrijk dat anderen aan cultuur kunnen doen en de ruime meerderheid vindt het (zeer) belangrijk dat elke scholier gedurende schooltijd kennis maakt met verschillende vormen van cultuur.

De ruime meerderheid is het er mee eens dat cultuur ervoor zorgt dat mensen contact hebben met elkaar. Daarnaast vindt 81% dat cultuur een positief effect heeft op het welzijn van mensen. Volgens 84% maakt een goed cultuuraanbod een stad fijn om in te wonen en 83% is van mening dat een goed cultuuraanbod een stad aantrekkelijk maakt voor toeristen.

Het cijfer voor de hoeveelheid keuze in het cultuuraanbod (7.0), de kwaliteit van het cultuuraanbod (7.0) en de vindbaarheid van het cultuuraanbod (6.8) is bij alle drie de aspecten (bijna) een 7. De algemene tevredenheid met het cultuuraanbod scoort gemiddeld ook een voldoende met een 6.9.

Ook zien bewoners verbetering voor het culturele aanbod en daarbij verlangen ze naar een gevarieerder, toegankelijker en kwalitatief hoogstaander cultuuraanbod. Daarbij is de wens dat het aanbod aan de behoeften van verschillende leeftijdsgroepen voldoet en de stad aantrekkelijker maakt voor culturele activiteiten.

Deelnemers zijn over het algemeen tevreden over de vindbaarheid van het cultuuraanbod, maar geven ook wat suggesties. Zo kan een betere promotie van culturele activiteiten in Doetinchem ervoor zorgen dat een breder publiek op de hoogte is van wat er te doen is. Daarnaast zou cultuur in de gemeente beter bereikbaar moeten zijn voor jongeren en inwoners met een laag inkomen.

Samenvattend wordt het culturele aanbod in Doetinchem als divers beschouwd, met evenementen, festivals, theater, filmhuis, en meer. Mensen lijken positief te zijn over de inspanningen die worden geleverd om cultuur in Doetinchem te ondersteunen, maar er is altijd ruimte voor verbetering. Er is een algemene wens om culturele activiteiten toegankelijker te maken voor alle inwoners, ongeacht hun financiële situatie. Mensen willen een breder en gevarieerder aanbod van culturele activiteiten, waaronder meer aandacht voor lokale kunst, geschiedenis en erfgoed. Er is behoefte aan meer aandacht voor de geschiedenis van Doetinchem en het behoud van historische gebouwen.

Er wordt benadrukt dat er meer samenwerking moet zijn tussen verschillende culturele instellingen, lokale bedrijven en de gemeente. Er zijn zorgen geuit over de hoge kosten van sommige culturele evenementen en de wens om meer betaalbare opties te hebben. Mensen willen betere marketing en communicatie over culturele evenementen en activiteiten. Er wordt aandacht gevraagd voor zowel de jeugd als ouderen in het culturele aanbod. Er is interesse in het vergroten van kunst in de openbare ruimte om kunst voor iedereen toegankelijker te maken. Er wordt gesuggereerd dat er meer aandacht moet zijn voor cultuureducatie in scholen.

Onderaan de streep zijn we trots op wat we nu al bereiken. Toch willen we meer. Onze groeiambitie vraagt om meer. Om te bepalen waar we specifiek voor Doetinchem op moeten inzetten kijken we wederom naar de drie kapitalen. Per kapitaal kennen we, met dank aan het inwonersonderzoek en de input van onze culturele partners, onze sterke, maar ook onze zwakte punten. Deze kennis vormt de basis voor de doelstellingen waarmee we toewerken naar een rijke, vitale en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waar iedereen aan mee kan doen.

8. <https://siloarttourachterhoek.nl>, geraadpleegd op 4 september 2023

9. Moventum; onderzoek Cultuur, gemeente Doetinchem - 2023

4.

Doelstellingen

Kunst en cultuur als bindende kracht van de samenleving: dit uitgangspunt sluit naadloos aan bij de toekomstambitie Doetinchem 2036. Voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat is een sterke culturele infrastructuur onmisbaar, omdat het welbevinden bevordert, sociale cohesie versterkt en innovatieve kracht aanwakkert. Vanuit de 'drie kapitalen van kunst en cultuur' ontdekken we veel aanknopingspunten in andere domeinen. In deze paragraaf verbinden we kunst en cultuur aan de Doetinchemse context door de kapitalen als uitgangspunt te nemen. Per kapitaal formuleren we een aantal doelstellingen die de basis vormen voor onze opgaven.

Cultureel kapitaal

DOELSTELLING 1:

Kunst en cultuur draagt bij aan een krachtige, artistieke samenleving

Beleven van en meedoen aan kunst en cultuur doe je voor je plezier, zelfontwikkeling en de verbinding met anderen. Kunst en cultuur draagt bij aan de esthetische en emotionele verrijking van individuen en de gemeenschap als geheel. Het biedt mensen de mogelijkheid om zich creatief uit te drukken. Dit kan helpen bij het ontdekken van individuele talenten en bijdragen aan persoonlijke groei en zelfbewustzijn. Het ondersteunen en bevorderen van kunst en cultuur is daarom van groot belang voor het creëren van een samenleving waarin artistieke expressie wordt gekoesterd en gewaardeerd.

DOELSTELLING 2:

Kunst en cultuur draagt bij aan een innovatieve, creatieve stad, met regionale aantrekkingskracht: Doetinchem als aantrekkelijke centrumgemeente

Doetinchem heeft de wens het bruisende hart van de Achterhoek te zijn. Om dit te realiseren speelt kunst en cultuur een grote rol. Een bloeiende culturele scene draagt bij aan de kwaliteit van leven in een gemeente. Kunst en cultuur biedt inwoners de mogelijkheid om te ontspannen en te genieten van verschillende vormen van expressie, van muziek en theater tot beeldende kunst. Gemeenten die investeren in kunst en cultuur zien dat dit al snel een bovenregionale werking en aantrekkingskracht creëert.

DOELSTELLING 3:

Kunst en cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van een volgende (culturele) generatie van creatieve en innovatieve inwoners

De waarde van cultuur in al zijn facetten leren begrijpen en ervaren; voor een jong mens is dat onmisbaar. Cultuurparticipatie en -educatie op het gebied van theater, erfgoed of literatuur is essentieel voor de creatieve en persoonlijke ontwikkeling. Kinderen ontwikkelen een historisch besef en kritische houding ten aanzien van de wereld om hen heen. Sommigen van hen zijn de culturele professionals van de toekomst: de smaakmakers van de gemeente. Het zou geweldig zijn met Doetinchems talent rolmodellen te creëren voor de nieuwe jeugd in de stad.

Sociaal/maatschappelijk kapitaal

DOELSTELLING 1:

Kunst en cultuur draagt bij aan ontmoeting, verbinding en een sterke sociale basis voor alle inwoners

Goed sociaal beleid begint bij preventie; voorkomen is beter dan genezen is een van de uitgangspunten in het beleidskader Sociaal Domein. Cultuur speelt een grote rol om de kanteling van zorg naar gezondheid te realiseren. Door de inzet van kunst en cultuur (beleving) dagen we bij aan een gezond en vitaal Doetinchem. Initiatieven op het terrein van cultuurparticipatie hebben een bewezen meerwaarde als het gaat om individuele ontplooiing, maatschappelijke participatie, gezondheid en welbevinden. Het effect van cultuurparticipatie op de mentale en fysieke gezondheid geldt voor al onze inwoners.

DOELSTELLING 2:

Kunst en cultuur stimuleert een leven lang leren

Kunst en cultuur speelt een stimulerende en verrijkende rol spelen in het leven van mensen, waarbij leren een continu proces is dat verder gaat dan formele onderwijsinstellingen. Het moedigt mensen aan om nieuwsgierig te blijven, te groeien en zichzelf te blijven ontwikkelen gedurende hun hele leven. Kunst en cultuur vergroot het probleemoplossend vermogen en daarmee de kans om toekomstige maatschappelijke uitdagingen te lijf te gaan. Dat kan alleen wanneer inwoners worden gestimuleerd een 'leven lang te leren' en daarmee buiten hun comfortzone te treden.

DOELSTELLING 3:

Kunst en cultuur draagt bij aan een inclusieve samenleving

Kunst en cultuur kan een krachtig middel zijn om gemeenschappen te versterken. Door kunstuitingen worden mensen aangemoedigd om hun eigen verhalen te vertellen, hun identiteit te omarmen en zich trots te voelen. Kunst en cultuur heeft het potentieel om bruggen te slaan tussen diverse groepen mensen, begrip en respect te bevorderen, en bij te dragen aan een inclusievere samenleving waarin iedereen zich gewaardeerd en geaccepteerd voelt. Inclusie houdt ook in dat kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk is, ongeacht sociaal-economische status, leeftijd, gender, beperkingen, culturele achtergrond of andere factoren. Om dit te bereiken is het toepassen van en toetsen op de code Diversiteit en Inclusie¹⁰ een middel.

Economisch kapitaal

DOELSTELLING 1:

Kunst en cultuur draagt bij aan positief vestigingsklimaat en aantrekkelijke leefomgeving

Kunst en cultuur is essentieel voor de aantrekkingskracht van een gebied, zowel voor degenen die er wonen als voor potentiële nieuwe bewoners en bezoekers. Ze dragen bij aan de kwaliteit van leven door schoonheid, inspiratie en vermaak te bieden. Ze verrijken de levenskwaliteit en versterken de sociale, economische en culturele dynamiek van een gemeenschap.

Creatieve (en veelal hoogopgeleide) werknemers worden vaak aangetrokken door steden of regio's met een rijke culturele omgeving, omdat zij waarde hechten aan een stimulerende en inspirerende leefomgeving. Om die reden wordt het vestigingsgedrag van bedrijven beïnvloed door het culturele klimaat in een stad of regio.

DOELSTELLING 2:

Kunst en cultuur draagt bij aan een bruisende binnenstad met economische kracht

Doetinchem wil investeren in een aantrekkelijk centrum met veel economische kracht. "Een gastrijke, levendige, vitale en leefbare binnenstad, goed bereikbaar en met een diversiteit aan functies in een decor van groen en water. Een binnenstad waar altijd iets te doen is en waar consumenten graag komen, verblijven en besteden." Investeren in kunst en cultuur leidt vaak tot stedelijke vernieuwing en revitalisatie; culturele centra en kleine broedplaatsen geven een stad een unieke identiteit en karakter, wat de aantrekkingskracht vergroot. 'Uit onderzoek blijkt dat elke euro die voor de entree wordt betaald – of het nu voor een tentoonstelling is of voor een concert – je met 2,5 kunt vermenigvuldigen. Mensen gaan een hapje eten in de stad, winkelen, maken gebruik van het openbaar vervoer, enzovoort.'

DOELSTELLING 3:

Kunst en cultuur draagt bij aan innovatief ondernemerschap en probleemoplossend vermogen

Van oudsher wordt de Achterhoek, Doetinchem in het bijzonder, gekenmerkt door een innovatieve maakcultuur. Maken en innovatie zitten in het DNA van de regio. Het belang van cultuur en creativiteit is daarin groot, want bezig zijn met kunst en cultuur draagt bij aan het probleemoplossend en ontwerpend vermogen. Cultuur en ondernemerschap kunnen elkaar wederzijds versterken. Een cultuur van creativiteit, diversiteit en openheid kan innovatief ondernemerschap stimuleren en bijdragen aan het succes en de groei van bedrijven.

Als we kinderen vroeg in aanraking brengen met kunst levert dit uiteindelijk een slimmere, creatievere bevolking op. En met creatief talent kunnen we morgen ons voordeel doen.

10. zie bijlage

11. Gemeente Doetinchem. (2023). Doetinchem, kloppend hart van de Achterhoek, ontwerp omgevingsvisie.

<https://www.doetinchem.nl/omgevingsvisie>

12. Binnenstad Bedrijf Doetinchem. (2020). Binnenstadvisie Doetinchem. Blz 4

<https://besluitvorming.doetinchem.nl/Documenten/overige-bijlagen/Bijlage-1-Binnenstadvisie-Doetinchem-definitief-1.pdf>

13. <https://www.boekman.nl/wp-content/uploads/2020/04/Cultuur-doet-ertoe-%C3%B3%C3%B3k-economisch.pdf>

5.

Ontwikkelpunten

Om de voorgenoemde doelstellingen te kunnen bereiken is een stevige culturele basisinfrastructuur nodig waarvoor fysieke ruimte, een divers aanbod en ruimte voor innovatie en experiment voorwaardelijk zijn. Alle hierna genoemde ontwikkelpunten dragen direct of indirect bij aan deze basisinfrastructuur. Per ontwikkelpunt is aangegeven aan welke van de te behalen doelstelling(en) deze het meest bijdraagt. De totale samenhang is schematisch weergegeven op pagina 28 en 29. Dit schema laat ook de samenhang met de acties uit de uitvoeringsagenda 2024 zien.

Als extra onderbouwing voor de ontwikkelpunten kijken we ook naar het ringmodel, opgesteld door de VNG. Dit model schetst op basis van inwonersaantallen welke voorzieningen een gemeente minimaal moet hebben¹⁴. Voor een specifieke uitleg zie bijlage 2.

Voor een stevige toekomstbestendige culturele basisinfrastructuur, is een blik op de drie 'codes' in de culturele sector van belang. Het gaat om de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur 2019 en de code Diversiteit en Inclusie. Zij dragen bij aan een transparante, eerlijke en inclusieve sector. Culturele instellingen worden door steeds meer subsidienten en partners getoetst op de toepassing van deze codes. Gemeente Doetinchem onderschrijft deze codes. Met onze culturele partners stemmen we af hoe de (verdere) implementatie van deze codes verloopt, en hoe we hen daarbij kunnen ondersteunen. De drie codes worden in de bijlage toegelicht.

C

Doelstellingen Cultureel kapitaal

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- een krachtige, artistieke samenleving
- een innovatieve, creatieve stad, met regionale aantrekkingskracht: Doetinchem als aantrekkelijke centrumgemeente
- de ontwikkeling van een volgende (culturele) generatie van creatieve en innovatieve inwoners

S

Doelstellingen Sociaal / maatschappelijk kapitaal

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- ontmoeting, verbinding en een sterke sociale basis voor alle inwoners
- het stimuleren van een leven lang leren
- een inclusieve samenleving

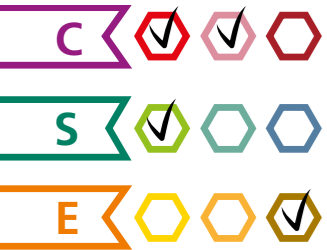
E

Doelstellingen Economisch kapitaal

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- positief vestigingsklimaat en aantrekkelijke leefomgeving
- een bruisende binnenstad met economische kracht
- innovatief ondernemerschap en probleemoplossend vermogen

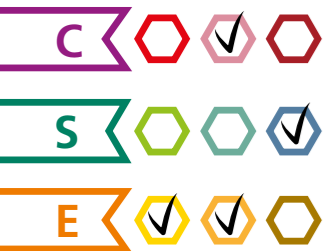
Zie pagina 4 voor de figuur met 3 kapitalen en hun 3 doelstellingen

ONTWIKKELPUNT

Ruimte maken voor innovatie en artistiek experiment

Om bestaande en nieuwe culturele instellingen bij te laten dragen aan de groeiambitie, hebben ze experimentruimte nodig die er nu niet is. Vernieuwend aanbod trekt namelijk nieuwe mensen, met de potentie om zich in de gemeente te vestigen. Te denken valt aan een spannende en vernieuwende theaterprogrammering, met hoogwaardig artistiek aanbod. Of een experiment met beeldende kunst en community art. Of een zoektocht naar de inzet en kansen van digitalisering voor cultuuraanbod en -beleving in Doetinchem. De gemeente faciliteert door te investeren en vervolgens de vrije hand te geven.

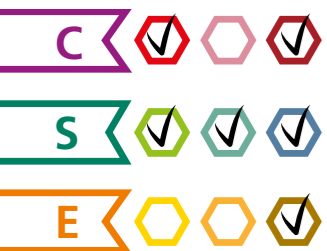

ONTWIKKELPUNT

Werken aan de artistieke reputatie van Doetinchem

Onze inwoners hebben op dit moment een diverse opvatting van wat onder cultuur valt en hoe Doetinchem op dat vlak presteert. Wat we kunnen concluderen: de stad en haar omgeving ademt op dit moment nog niet voldoende cultuur. Dat is jammer, want als centrumgemeente voor een steeds cultureler wordende Achterhoek zou Doetinchem ook op dát vlak voorop moeten lopen. Bovendien: steden met een sterk cultureel profiel hebben een bewezen grotere aantrekkingskracht voor toeristen en toekomstige bewoners.

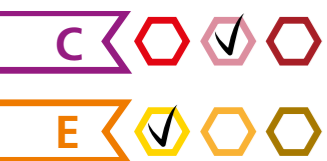
Aan een imago kan gewerkt worden, zeker wanneer de culturele sector actiever en innovatiever mag en kan zijn dan ooit tevoren. Met slimme citymarketing kan aangehaakt worden op nieuwe en bestaande initiatieven, waarmee Doetinchem in een kleurrijkere etalage kan worden geplaatst.

ONTWIKKELPUNT

Bieden van breed aanbod cultuureducatie met oog voor talent en gelijke kansen

In Doetinchem wordt er op nagenoeg alle basisscholen cultuuraanbod verzorgd. Om ieder kind de kans te geven zich optimaal te ontplooien is niet alleen een rijke basis nodig, maar ook een soepele overgang van het primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO). Op het gebied van cultuureducatie is hier grote winst te behalen. Wat is er al ervaren op het PO en hoe kan dat een doorstart krijgen binnen het VO? Daarnaast is het een uitdaging ook buitenschools voor passend cultuuraanbod te zorgen of het huidige aanbod zichtbaar te maken, voor zowel 12+ als 16+. Om de doorlopende leerlijn te voltooien is cultuureducatie op het MBO in Doetinchem een ultieme stap. Doetinchem is een gemeente waar veel jonge mensen uit de regio naartoe trekken, soms op dagelijkse basis. Het is dus aan Doetinchem om ook aan die schoolgaande jongeren toegang tot kunst en cultuur te bieden; binnen- of buitenschools, het liefst in samenwerking met de omliggende gemeenten.

ONTWIKKELPUNT

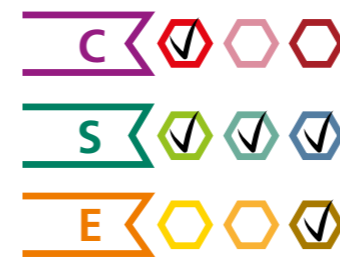
(rol in) Regionale samenwerking versterken

Er is een verschil tussen de stad en de omringende dorpen, waarbij de stad facilitair is op het gebied van voorzieningen en kennis. In de dorpen zijn het verenigingsleven en de amateurkunst sterker aanwezig, maar beiden staan onder druk. Kennisdeling

Zie samenhang doelstellingen, ontwikkel- en actiepunten op pagina 28/29.

en elkaar de helpende hand willen bieden is een oplossing voor de bestaanszekerheid en toegankelijkheid van een breed cultuuraanbod in en vanuit de dorpen. Bij de grote instellingen zit een verzorgingsplicht, waardoor expertise, activiteiten en ruimte moet worden gedeeld.

Deze rol zien we ook in de gehele regio Achterhoek. In het Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA) is samenwerking cruciaal. Door een intensieve samenwerking op het gebied van cultuur en erfgoed bereiken we meer dan als individuele gemeenten. De laatste jaren wordt in dit regioverband ook domein overstijgend samengewerkt. We zien dat sociaal-maatschappelijke en economische waarden door de Achterhoekse culturele sector breed worden omarmd. Als centrumgemeente zien wij in dit verband een grotere rol voor onszelf als het gaat om expertise en kennisdeling. Door middel van deze samenwerking kunnen wij bovendien ons en onze regio sterker profileren in de provinciale en landelijke politiek.

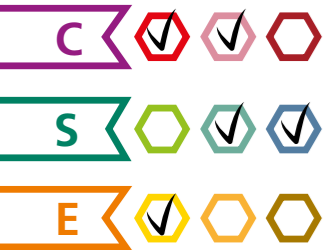
ONTWIKKELPUNT

Investeren in preventie met kunst en cultuur

De rol die kunst en cultuur in het sociaal domein speelt is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Ook in 'Het Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA) zetten we als gemeente in op cultuur als belangrijk middel voor positieve gezondheid en preventie. De samenwerking tussen het culturele en maatschappelijke veld krijgt steeds meer vorm en vraagt om maatwerk in het aanbod.

Om een paar voorbeelden uit te lichten denken we aan het werk dat onze bibliotheek doet. De sociaal maatschappelijke kant van deze organisatie wordt alleen maar belangrijker. De openbare bibliotheek behoort tot de meest bezochte sociaal-culturele voorzieningen van Nederland. "Bibliotheken hebben naast een culturele functie ook een belangrijke maatschappelijke functie op tal van thema's zoals leven lang ontwikkelen, laaggeletterdheid, digitale toegankelijkheid van de overheid via Informatiepunten Digitale Overheid (IDO), tegengaan armoede en schulden en het bevorderen van kansengelijkheid."

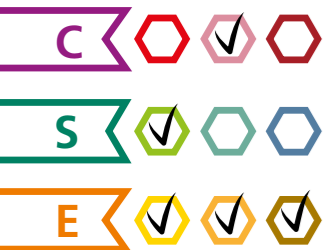
Daarnaast noemen we hier onze jongeren. In veel gemeenten werken jongerencultuur-coaches op een persoonlijke flexibele manier met de jongeren en hun uitdagingen. Dit type professionals durft kaders sneller los te laten en in te spelen op de behoeftes. Dit heeft effect: "Door kunst en cultuur in te zetten, komen de draaglast en draagkracht van jongeren meer in balans. De problemen in het leven van de jongere zijn niet opeens opgelost, maar de jongere voelt wel meer dat die het leven weer in eigen hand kan nemen. Er ontstaat weer perspectief." Dit betekent dat een groeiende gemeente als Doetinchem in moet zetten op cultuuraanbod binnen- en buitenschools voor jongeren en coaches of talentmakelaars om jongeren hiermee actief in verbinding te brengen. Dit zijn enkele voorbeelden waarbij we als gemeente een rol zien om met kunst en cultuur bij te dragen aan het sociaal welzijn van onze inwoners. Daarbij zien we de noodzaak om het goede dat we nu al doen uit te breiden gezien de groeiende vraag in combinatie met de groeiambitie die Doetinchem heeft.

ONTWIKKELPUNT

Uitbreiden van cultureel aanbod; stimuleren en faciliteren van (amateur)kunstenaars

Cultuur is voor iedereen. En iedereen moet de kans krijgen om, als diegene dat wil, mee te doen met kunst. Er wordt vanuit de provincie, maar ook vanuit het rijk ingezet op het behoud en de stimulering van amateurkunst. Lokaal doen we dit ook. Daarnaast willen we makers meer plekken bieden waar ze kunst en cultuur kunnen beoefenen. Plekken waar men kennis kan maken met cultuur, die ontmoeting stimuleren, voor verbinding zorgen en op een laagdrempelige manier voor iedereen toegankelijk zijn. Dit kunnen nieuwe plekken zijn, maar ook een uitbreiding van het aanbod op het gebied van kunst en cultuur op bestaande plekken.

ONTWIKKELPUNT

Culturele veld betrekken bij gebiedsontwikkeling

“Essentieel voor de culturele beleving van een stad zijn; menging van wonen, werken, winkelen en recreëren, kleine bouwblokken, voldoende dichtheid (massa) en een mix van goed geconserveerde oude gebouwen en aansprekende nieuwe architectuur”. De kwaliteit van de gebouwde omgeving raakt iedereen, iedere dag. Gevels, straten, pleinen, parken, ze bepalen mede ons welbevinden. Door het culturele veld te betrekken bij de gebiedsontwikkeling in onze gemeente creëren we een aantrekkelijk leef en vestigingsklimaat. Cultuurmakers hebben een uniek vermogen om een gebied dat nog in ontwikkeling is, karakter en levendigheid te geven. Ze hebben de creatieve vaardigheden en het inzicht om de culturele identiteit van een gebied te versterken en te verrijken.

Zie samenhang doelstellingen, ontwikkel- en actiepunten op pagina 28/29.

15. Het Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek is een samenwerking tussen 8 deelnemende gemeenten en diverse culturele instellingen in de Achterhoek. Gezamenlijk worden er projecten en activiteiten ontplooid en wordt er gebouwd aan een steeds steviger regionale culturele infrastructuur.
Meer informatie: <https://www.cultuurerfgoedachterhoek.nl>
16. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) werd op 3 februari 2023 ondertekend door de rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars. Het daaruit voortgevloeide Doetinchemse plan van aanpak GALA is 12-09-2023 door het college vastgesteld en ligt nu ter beoordeling bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Vereniging Sport en Gemeenten
17. Uslu, G. (2022). Kamerbrief Een abonnement op de hele wereld. Versterken van het stelsel van openbare bibliotheken, Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-82b94ffae4db32332f68a5299771404a857f9c5/pdf>
18. LKCA. Online kennisdossier 'cultuur en jongeren'. <https://www.lkca.nl/artikel/cultuur-en-jongeren>, geraadpleegd op 4 september 2023
19. Wijn, C. (2013). De Culturele Stad.

Hoe: werkwijze en proces

Werkwijze

Rollen en instrumenten

We creëren met deze cultuurvisie een rijke, vitale en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waar iedereen aan mee kan doen. Hiervoor zijn voorzieningen, partners, programma's en een heldere rol van de gemeente nodig. De gemeente kiest een rol die aan de ene kant kaders stelt en aan de andere kant de culturele partners aan zet laat, waardoor artistieke vrijheid, eigenaarschap en ondernemerschap de ruimte krijgen. De gemeente Doetinchem is enerzijds opdrachtgever, in co-creatie met de partners, maar zal in toenemende mate inspirerend en ondersteunend optreden. Bijvoorbeeld als sparringpartner, verbinder en/of coach door een luisterend oor te bieden, door het stimuleren van gezamenlijk overleg en door het bijstaan met raad en daad. De instrumenten die we in deze rollen zullen gebruiken, zijn opgesomd in de bijlage.

Prioritering

Naast het stellen van de kaders, bepalen we welke criteria er gelden voor samenwerking en subsidies en welke (prestatie-) afspraken gemaakt kunnen worden. We kunnen niet alles tegelijk, zelfs niet als we echt ruim budget voor cultuur zouden vrijmaken. Daarom moeten we prioriteiten stellen.

In de meerjaren uitvoeringsagenda, die we in 2024 maken, gaan we verder in op onze rollen, te gebruiken instrumenten en de prioriteiten. Een belangrijk overkoepelend besef is dat we, bij domein overstijgend werken, duidelijk aan onze culturele en maatschappelijke en economische partners communiceren welke waarde cultuur in de samenwerking vertegenwoordigt. Welk aandeel hebben zij en hun aanbod in het geheel? Ook dit zal in de meerjaren uitvoeringsagenda worden meegenomen.

Proces en vervolgstappen

De uitvoeringsagenda voor 2024 is gereed. Deze is vastgesteld door het college van B&W en toegevoegd als bijlage bij de cultuurvisie. Met deze agenda geven we in 2024 uitvoering aan de meest urgente vraagstukken. In 2024 wordt de uitvoeringsagenda voor de komende jaren geschreven. De financiële paragraaf van die uitvoeringsagenda wordt voorgelegd als onderdeel van de begroting.

Na vaststelling van de meerjaren uitvoeringagenda²⁰ leggen we samen met onze culturele (uitvoerings)partners rollen, instrumenten en prioriteiten vast in (meerjaren)afspraken. Een specifiek te noemen instrument is 'monitoring'. Hiermee beschrijven we niet alleen hoe er gewerkt gaat worden aan de ontwikkelpunten, maar ook hoe we het effect ervan kunnen meten. We verwachten dat de uitvoering van de cultuurvisie bijdraagt aan een cultureel, sociaal/maatschappelijke en economisch sterkere gemeente en dat laten we graag zien. Omdat het meten van effect niet makkelijk is en veelal afhankelijk van meerdere factoren, zullen we in de uitvoeringsagenda uitgebreid ingaan op de mogelijkheden van monitoring.

In de cultuurvisie is niet specifiek de koppeling met erfgoed gemaakt. Maar zoals eerder beschreven zijn cultuur en erfgoed nauw met elkaar verbonden, waarbij erfgoed fungeert als een belangrijk element in het behoud en de overdracht van cultuur van generatie op generatie. En daarom kiezen we ervoor om erfgoed wel duidelijk te laten terugkomen in de meerjaren uitvoeringsagenda en de opdracht aan onze culturele partners. In 2024 wordt ook een start gemaakt met de nieuwe visie op evenementen, dat nauw verband heeft met paragrafen uit deze cultuurvisie. We kijken er naar uit met een meer integrale blik naar Doetinchem als bruisende gemeente te kijken en vast te stellen wat er op dat gebied nodig is aan ontwikkelingen.

20. Bevoegdheid van college van B&W.

7.

Doelstellingen en ontwikkelpunten op een rij

Doelstellingen

Cultureel

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- een krachtige, artistieke samenleving
- een innovatieve, creatieve stad, met regionale aantrekkingskracht: Doetinchem als aantrekkelijke centrumgemeente
- de ontwikkeling van een volgende (culturele) generatie van creatieve en innovatieve inwoners

Sociaal / maatschappelijk

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- ontmoeting, verbinding en een sterke sociale basis voor alle inwoners
- het stimuleren van een leven lang leren
- een inclusieve samenleving

Economisch

Kunst en cultuur draagt bij aan:

- positief vestigingsklimaat en aantrekkelijke leefomgeving
- een bruisende binnenstad met economische kracht
- innovatief ondernemerschap en probleemoplossend vermogen

Ontwikkelpunten

- Ruimte maken voor innovatie en artistiek experiment
- Werken aan de artistieke reputatie van Doetinchem
- Bieden van breed aanbod cultuureducatie met oog voor talent en gelijke kansen
- (rol in) Regionale samenwerking versterken
- Investeren in sociaal welzijn met kunst en cultuur
- Uitbreiden van cultureel aanbod; stimuleren en faciliteren van (amateur)kunstenaars
- Culturele veld betrekken bij gebiedsontwikkeling

Zie samenhang doelstellingen, ontwikkel- en actiepunten op pagina 28/29.

	Cultureel			Sociaal / maatschappelijk			Economisch		
	Kunst en cultuur draagt bij aan....			Kunst en cultuur draagt bij aan....			Kunst en cultuur draagt bij aan....		
	een krachtige, artistieke samenleving	een innovatieve, creatieve stad, met regionale aantrekkingskracht	de ontwikkeling van een volgende (culturele) generatie van creatieve en innovatieve inwoners	ontmoeting, verbinding en een sterke sociale basis voor alle inwoners	de stimulans voor een leven lang leren	een inclusieve samenleving	positief vestigingsklimaat en aantrekkelijke leefomgeving	een bruisende binnenstad met economische kracht	innovatief ondernemerschap en probleemoplossend vermogen
Ontwikkelpunten									
Ruimte maken voor innovatie en artistiek experiment	X	X		X					X
Werken aan de artistieke reputatie van Doetinchem		X				X	X	X	
Bieden van breed aanbod cultuureducatie met oog voor talent en gelijke kansen	X		X	X	X	X			X
(rol in) Regionale samenwerking versterken		X					X		
Investeren in sociaal welzijn met kunst en cultuur	X			X	X	X			X
Uitbreiden van cultureel aanbod; stimuleren en faciliteren van (amateur)kunstenaars	X	X			X	X	X		
Culturele veld betrekken bij gebiedsontwikkeling		X		X			X	X	X
Acties									
Cultuurmakelaar inzetten voor de ondersteuning van amateurkunst.	X		X	X	X	X	X		
Inzet van een talentmakelaar	X		X		X		X		
Cultuureducatie als doorlopende leerlijn richting VO en MBO			X	X		X			X
Doorontwikkelen van de bibliotheek naar een kennisinstituut voor taal, geletterdheid en participatie	X			X	X	X			
Samenwerking tussen cultuur en zorg en welzijn nog meer verstevigen	X			X		X			X
Creatieve veld betrekken bij gebiedsontwikkeling		X		X			X	X	X
Investeren in exposities in de publieke ruimte	X	X					X	X	
Bijdragen aan de ontwikkeling van de binnenstad		X		X		X	X	X	
Blijven investeren in regionale samenwerking met (culturele) partners, ook op het gebied van domein overstijgend werken	X	X	X	X		X	X		
Creëren van broedplaatsen	X				X		X	X	X
Investeren in kunst in de openbare en publieke ruimte, met name in binnenstad		X		X				X	
Innoveren en experimenteren in het culturele programma	X	X				X	X	X	
Podium van de stad versterken	X	X	X	X	X	X	X		
Investeren in ontbrekende voorzieningen en faciliteren van voldoende en toekomstbestendige cultuurlocaties met als doel veelzijdig (podium)aanbod te ontwikkelen	X	X		X		X	X		X
Rol versterken in het verwerven van fondsen en landelijke/provinciale subsidies	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Samen met andere domeinen ontwikkelen van een dagattractie		X						X	

BIJLAGE

1. Trends en ontwikkeling op landelijk en regionaal niveau

In het landelijke cultuurbeleid zijn veel aanknopingspunten te vinden voor Doetinchem. Recent uitgebrachte rapporten tonen keer op keer de meerwaarde van cultuur op diverse terreinen in de maatschappij. De algemene tendens is dan ook dat er op alle niveaus geïnvesteerd wordt in het zichtbaar maken en effectvergroting van de waarde van cultuur. Er is daarbij met name aandacht voor versterking in 'de regio', voor met name de doelgroepen jongeren, senioren en mensen met een afstand tot de maatschappij. De komende jaren zet de landelijke politiek zich in om de positie van cultuur in de samenleving te versterken. Maar ook aanverwante organisaties, zoals LKCA (landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst), Kunsten '92 en de VNG (vereniging Nederlandse Gemeenten) roeren zich ten gunste van de culturele sector in de landelijke discussie over de rol van de overheid op het gebied van kunst en cultuur.

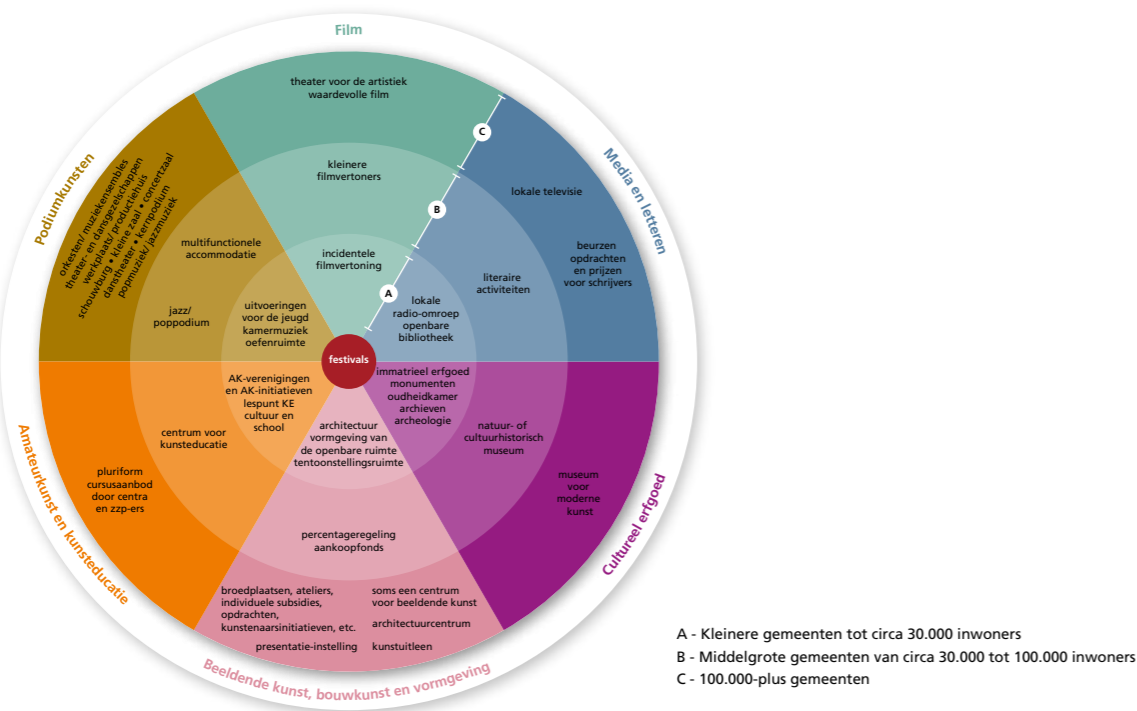
Op provinciaal en regionaal vlak vindt er steeds meer uitwisseling en samenwerking plaats. Ook het nieuwe coalitieakkoord van de provincie Gelderland 'Gelderland Gewoon Doen' legt prioriteit bij regionale samenwerking. Het Cultuur en Erfgoed Pact Achterhoek (CEPA) is daar een mooi voorbeeld van. In dit pact wordt ingezet op verbreding, verbinding en innovatie. 'Samen kunnen we meer' is het uitgangspunt. Doetinchem speelt in deze regionale samenwerking een belangrijke rol.

De VNG komt binnenkort met een 'propositie' waarin nauw wordt ingegaan op de rol van de gemeente in het cultuurbeleid. Gemeenten zijn tenslotte verantwoordelijk van zo'n 60% van de financiering van de creatieve sector. De vraag is of dat voldoende is. Veel zou gewonnen zijn bij een doorlopende structuur die lokaal, regionaal en landelijk beleid meer op elkaar laat aansluiten, gelijk aan bijvoorbeeld het sportakkoord. Aan deze vernieuwing wordt hard gewerkt; alle lichten staan op groen.

2. Ringenmodel VNG²¹

Onder voorzieningen verstaan we de zaken die bijdragen aan de infrastructuur, het ecosysteem en de werkzaamheid van de cultuur, zoals locaties (gebouwen), instellingen en organisaties, verbinders (deskundigen/makelaars, zoals een community librarian, een cultuurmakelaar en/of een cultuurcoach) en (langlopende) projecten en evenementen. Hier kan onderscheid gemaakt worden tussen kernvoorzieningen (o.a. podia, bibliotheek, musea), specifieke voorzieningen (t.a.v. doelgroep, inclusie, product, e.d.) en incidentele voorzieningen of activiteiten. Samen vormen de voorzieningen een stevig bouwwerk, dat echter nooit af is. Als er 1 onderdeel wegvalt, blijft het bouwwerk staan, maar vallen er meerdere weg, dan gaat de hele lokale culturele infrastructuur onderuit.

Wanneer we dit model toepassen op Doetinchem, moeten we ons bedenken dat de functie van centrumgemeente extra eisen stelt aan voorzieningenniveau. Het aantal inwoners in het verzorgingsgebied van de gemeentelijke instellingen is namelijk een stuk hoger dan het aantal inwoners van de gemeente zelf. Ook het verzorgingsgebied van enkele (grote) culturele instellingen in Doetinchem gaat verder dan de eigen gemeentegrens. Met name de voorzieningen die zorgen voor een aantrekkelijke, bruisende stad zijn van groot belang te ondersteunen/initiëren op een hoger ambitie-niveau. Dat betekent dat er op het vlak van de podiumkunsten en amateurkunst een extra investering moet worden gedaan. Daarnaast is het, gezien de ambitie om via de openbare ruimte kunst en cultuur te ondersteunen en daarmee de culturele identiteit van Doetinchem te versterken, aan te bevelen extra te investeren in beeldende kunst.

21. Wijn, C. Ringenmodel. Den Haag: VNG. https://www.corwijn.nl/mediatheek/files/cirkelmodel_def.jpg, geraadpleegd op 4 september 2022

3. Instrumenten voor de kunst en cultuurvisie

Er zijn verscheidene instrumenten om in te zetten voor het culturele veld in de gemeente Doetinchem. Met deze instrumenten zorgt de gemeente dat de ambitie, doelen en acties vanuit de kunst- en cultuuraanpak kunnen worden gerealiseerd. De belangrijkste instrumenten zijn:

in staat stellen (financieel) (subsidieverordening)

De gemeente zet financieel in op het faciliteren en stimuleren van kunst en cultuur. Dit kan door projecten of accommodaties te ondersteunen met subsidie. In alle gevallen zijn de kaders voor het verstrekken van subsidie van belang. Deze kaders kunnen gaandeweg het proces samen met het culturele veld nader bepaald worden. Dat laatste draagt bij aan de weging van de culturele waarde en impact.

ondersteunen (facilitair)

De gemeente zal het culturele veld in staat stellen samen te werken, te professionaliseren en op hun eigen manier bij te dragen aan maatschappelijke uitdagingen. Hiertoe zijn geen directe geldstromen, maar indirecte investeringen het middel. Bijvoorbeeld het faciliteren van kennisuitwisseling, samenwerkingsplatforms, en de inzet van cultuurcoaches. Ook dragen we met indirecte investeringen, zoals een goed accommodatiebeleid of het toegankelijk houden van gemeentelijke voorzieningen, bij aan de bereikbaarheid van onze culturele infrastructuur.

monitoren (doelgericht)

Voor een goede verstandhouding tussen gemeente en culturele partijen is het belangrijk gezamenlijk een actieplan te bepalen. Evaluatie hiervan is minstens zo belangrijk. Om de gestelde doelen en effectiviteit van de investeringen te kunnen meten, zetten we in op diverse monitoringsinstrumenten. Zoals: inwonerspanel Doetinchem spreekt en de Gelderse cultuurmonitor.

4. De drie culturele codes

In de culturele sector zijn drie codes opgesteld waar elke brancheorganisatie en culturele instelling zich toe dient te verhouden. Deze codes dragen gezamenlijk bij aan een transparante, eerlijke en inclusieve sector en daarmee aan de toekomstigbestendigheid van de organisaties die de codes toepassen.

Code Diversiteit & Inclusie²²

De code Diversiteit & Inclusie werkt toe naar een sector die de brede diversiteit en meerstemmigheid in de samenleving representeert. Aan de hand van vier P's (Programma, Partner, Personen en Publiek) wordt een leidraad neergezet aan de hand waarvan organisaties na kunnen denken over hun aanpak op dit terrein. Er zijn steeds meer tools beschikbaar om hiermee actief aan de slag te gaan. Door de actieve toepassing van de codes werken organisaties aan passende programma's en producten voor een breder toekomstig publiek.

Fair Practice Code²³

De Fair Practice Code is een gedragscode, waarin richtlijnen worden opgenomen, met als doel dat kunstenaars en creatieven onder eerlijke omstandigheden werken, tegen een eerlijke vergoeding. Kunstenaars en organisaties die deze code actief toepassen en bevragen, weten wat ze waard zijn. Opdrachtgevers die deze code toepassen dragen bij aan een volwaardige toekenning aan de creatieve sector.

Governance Code Cultuur 2019

De Governance Code Cultuur is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de culturele sector. Bewust omgaan met de verantwoordelijkheden die besturen bij zich dragen is van groot belang voor een gezonde sector, aangezien het maatschappelijk belang en continuïteit waarborgt. De code stelt aan de hand van 8 principes een kader voor rolverdeling binnen organisaties, zodat er geen sprake kan zijn van belangenverstrengeling of voorkeursbehandelingen.

22. <https://codedi.nl>, geraadpleegd op 10 oktober 2023

23. <https://fairpracticecode.nl/de-code>, geraadpleegd op 10 oktober 2023

Colofon

Fotografie:

Anna Reintjes, Robert Stienezen en Tristan Derksen

Ontwerp en opmaak:

Studio Nieuwe Weide

Redactie/samenstelling:

Annelies Gerritsen, Gemeente Doetinchem

Cultuurvisie Doetinchem 2024-2036

